

Dkt. David Howard, Joshua-Ruth, Kipindi cha 16, Kampeni ya Kaskazini na Muhtasari

© 2024 David Howard na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dkt. David Howard katika mafundisho yake kuhusu vitabu vya Yoshua kupitia Ruthu. Hii ni kipindi cha 16, Yoshua 11 hadi 12, Kampeni ya Kaskazini na Muhtasari.

Salamu. Sasa tuko tayari kuzingatia vita vya mwisho katika kitabu cha Yoshua. Hivi viko kaskazini mwa nchi ya Kanaani. Hivi viko katika sura ya 11 ya kitabu.

Kwa hivyo, ukifungua Biblia zako kwenye sura hiyo, kama tulivyoona na kutaja mara kadhaa, sura za 9, 10, na 11 zinaendana kwa maana kwamba kila moja huanza na muungano wa wafalme wa Kanaani wanaokuja dhidi ya Israeli. Na katika kisa cha kwanza, ni muungano wa wafalme kutoka nchi ya vilima, sura za 9, mistari ya 1 na 2. Katika kisa cha pili, ni muungano wa wafalme wa kusini kuzunguka Yerusalemu. Katika sura ya 10, mistari wa 1, unaofuata, na sasa katika 11, uko kaskazini.

Mhusika mkuu, mfalme mkuu dhidi ya Israeli ni mfalme anayelitwa Yabini au Yabini, mfalme wa Hazori, Hazori. Huo ni mji maarufu sana kaskazini mwa nchi, mbali zaidi kaskazini mwa Bahari ya Galilaya. Hazori, Hazori imechimbuliwa katika karne ya 20.

Ni kilima kikubwa na ni wazi ni mji muhimu sana na mambo mengi yamegunduliwa huko juu. Lakini orodha ya watu aliowaandikisha ilitoka kote nchini. Haijajumuishwa kijiografia kama baadhi.

Na inataja hata, kwa mfano, katika mistari wa 3, Wayebusi. Wayebusi walikuwa wakazi wa kile kilichokuja kujulikana baadaye kama Yerusalemu, na hiyo ni katika sehemu ya kusini. Kwa hivyo, vita kaskazini vilijumuisha muungano ambao ulijumuisha angalau baadhi kutoka kusini.

Inaweza kuonyesha kiwango cha tishio ambacho Wakanaani waligundua kwamba Waisraeli waliwawekea kiasi kwamba walitupa tishio hilo mbali na mbali ili kuunganisha muungano ili kuwapinga Waisraeli. Angalia katika mistari wa 4, kwamba wanakuja na kundi kubwa la watu, idadi kama mchanga ulioko ufukweni, na farasi na magari mengi sana. Kwa hivyo, tumetaja katika sehemu zingine kuhusu magari kuwa uti wa mgongo wa jeshi.

Na hapa kuna ukweli mdogo wa kuvutia. Neno la Kiebrania la gari ni Merkabah. Katika jeshi la kisasa la Israeli, tanki kuu la vita kwa muda mrefu limeitwa tanki la Merkabah.

Na hivyo, ingeonyesha kwa namna fulani usawa kwamba magari yalikuwa sawa na matangi ya kisasa ya kale. Kundi la kuvutia sana. Linataja idadi hiyo kama mchanga uliopo ufukweni.

Kwa hivyo, kwa namna fulani, jinsi hadithi inavyosimuliwa hapa, na bila shaka tunajua kwamba Mungu huwasaidia na kuwapa Israeli ushindi, inatukumbusha sura ya 3 inapozungumzia maji ya Yordani kufurika kingo zao wakati huo wa mwaka. Kwa namna fulani inaonyesha changamoto kubwa ambayo Mungu anakabiliana nayo akizuia maji. Hapa changamoto kubwa ni kundi hili kubwa ambalo hata hivyo Mungu analitoa mikononi mwa Waisraeli.

Kwa hivyo tena, Mungu anazungumza na Yoshua katika mstari wa 6 na tena anamtia moyo, na kumwambia usiogope. Kesho, atawatia wote mikononi mwa Israeli na kuwakata miguu farasi wao, kuchoma magari yao, n.k. Kwa hivyo, wanafanya hivi na mstari wa 8 unasema Bwana aliwatia mikononi mwa Israeli.

Na hiyo ni ushindi mkubwa. Cha kushangaza ni kwamba jinsi vita inavyosimuliwa, karibu hakuna maelezo ya vita yaliyosimuliwa hapa kwa njia ambayo imesimuliwa, kwa mfano, kwenye Vita vya Gibeoni katika sura ya 10 au Vita vya Yeriko au Ai. Imetajwa tu katika maelezo mafupi sana ya muhtasari.

Waliwafukuza njia ndefu, mbali sana katika mstari wa 8. Kisha Yoshua akatii, mstari wa 9, akafanya kama vile Bwana alivyofanya. Kisha akarudi nyuma wakati huo na kuteka Hazori, Hazori, na kumpiga mfalme kwa upanga. Na kisha katika mstari wa 11, wakauteketeza Hazori kwa moto.

Na tulitaja katika muktadha wa awali kwamba unapoangalia kwa makini, ni miji mitatu tu iliyotajwa ambayo Israeli iliichoma moto mahususi, Yeriko, Ai, na sasa Hazori. Kwa hivyo, tukiangalia rekodi ya akiolojia, hatupaswi kushangaa kwamba kuna dalili ndogo sana ya uwepo wa Israeli kwa njia ya uharibifu kwa sababu hawakuwa wakichoma miji kwa njia iliyoenea. Ndiyo maana safu ya uharibifu ambayo tuliitaja hapo awali karibu mwaka 1200 au baadaye kidogo, labda haikuwa lazima kutokana na Waisraeli kuja na kuchoma.

Hawakuacha alama nyingi sana ya walichofanya. Kimsingi waliwafukuza na kuwaua wakazi lakini hawakuharibu miji. Walihamia na kurithi miji ambayo hawakujenga, nyumba ambazo hawakujenga, mabirika ambayo hawakuchimba, mizabibu ambayo hawakupanda, na kadhalika.

Kwa hivyo hiyo ni dalili nyingine hapa ya hilo. Hakuna hata moja ya miji ya milimani, mstari wa 13, hii ni ile mikubwa inayoitwa seli. Kwa hakika huko Kanaani, miji ilielekea kujengwa kwenye sehemu maarufu kwa madhumuni ya ulinzi.

Na kwa hivyo, una kuta zilizojengwa hapa na kisha miji iliyojengwa. Na kwa kipindi cha muda, miongo kadhaa au hata karne nyingi, hiyo ingestawi. Lakini hatimaye, jiji lingeharibiwa, na kusawazishwa.

Na hatimaye, kwa sababu ilikuwa eneo zuri, kwa kawaida chanzo cha maji karibu, kungekuwa na mji mwingine uliojengwa upya juu yake, kwenye magofu, na hatimaye zaidi. Na kuna ngazi hizi ambazo zingejengwa moja juu ya nyingine. Na zingine zilipanda ngazi nyingi.

Na baada ya muda, walitelekezwa. Na hivyo, asili ilichukua mkondo wake. Na kuna aina hii ya kilima kilichoingwa juu ya mji huu.

Na kwa akiolojia leo, bila shaka, tunaweza kuchimba chini kupitia hizi ili kupata viwango tofauti. Na kadiri unavyozidi kwenda mbele zaidi, ndivyo tunavyozidi kuwa mapema zaidi. Na hiyo ndiyo mada ya uchimbaji wa akiolojia katika Nchi Takatifu na nchi zilizo karibu.

Kwa hivyo, hii haisemi hata moja ya miji hiyo iliyosimama kwenye vilima hivyo. Neno la Kiebrania linasemwa hapo. Je, Israeli iliteketeza isipokuwa Hazori pekee kisha ikachukua nyara? Angalia inavyosema katika mstari wa 15.

Mfano mwingine wa utii. Tumetaja mada ya utii katika kitabu chote. Na kama vile Bwana alivyomwamuru Musa mtumishi, ndivyo Musa alivyomwamuru Yoshua.

Na hivyo, Yoshua alifanya hivyo. Hakuacha chochote ambacho Bwana alikuwa amemwamuru Musa. Kwa hivyo, kuna mada hiyo moja kwa moja hapa.

Na kisha katika mstari wa 16 na unaofuata, tuna aina ya kauli ya muhtasari, kama tulivyokuwa nayo mwishoni mwa sura ya 13, samahani, sura ya 10, mstari wa 40 hadi 42, ikifupisha kampeni kusini. Hapa tuna kauli ya muhtasari kuhusu kampeni kaskazini. Kwa hivyo, Yoshua alichukua nchi yote, mstari wa 16, nchi ya vilima, Negebu yote, nchi yote ya Gosheni.

Inarejelea kusini, nchi tambarare, Araba, lakini ikipanda kaskazini hadi 17, Mlima Halaki, kuelekea sikio, na Mungu wa Baali, Bonde la Lebanoni, na Mlima Hermoni, ambao uko kaskazini, ukimkamata mfalme, ukitarajia kuwaua. Lakini basi kuna kauli ya kuvutia sana hapa. Na mstari wa 18 unasema Yoshua alifanya vita kwa muda mrefu na wafalme hawa wote.

Kwa hivyo, kwa kusoma sura hizi kwa juu juu, inatuchukua dakika chache tu kusoma sura za 9, 10, na 11, haswa 10 na 11. Inahisi kama haya yote yalitokea ghafla wakati mmoja au ndani ya siku chache au wiki chache. Lakini hiyo inatupa kidokezo kuhusu vita hivi labda havikuwa rahisi kama tunavyoweza kufikiria, au hakika vilichukua muda mrefu zaidi kuliko tunavyofikiria.

Wasomi wanafikiri kwa sababu mbalimbali kwamba awamu halisi ya vita ya kitabu hicho inaweza kuwa ilichukua miaka mitano hadi saba. Na kisha kuna viashiria kwamba Yoshua na Kalebu, umri ambao waliishi, huenda kulikuwa na miaka mingine 25 hivi. Kwa hivyo labda muda ambao kitabu cha Yoshua kinashughulikia ni karibu miaka 30, miaka 25 hadi 30.

Inahisi kama yote yanatokea katika wakati mgumu, lakini haikuwa hivyo kweli. Na huu ni mstari mmoja unaotupa kiashiria cha hilo. Hakuna aliyefanya amani, mstari wa 19, isipokuwa wakazi wa Gibeoni.

Na kisha tuna kauli katika mstari wa 20 ambayo wakati mwingine ni vigumu kuishughulikia. Na inasema ukweli kwamba miji hii mingine haikuleta amani ni kwamba ilikuwa ni kazi ya Bwana kuifanya mioyo yao kuwa migumu. Kwa hivyo wanapaswa kuja kupigana na Israeli ili waangamizwe.

Kuna neno hilo haram tena na halipaswi kupokea rehema, bali liangamizwe kama vile Bwana alivyomwamuru Musa. Kwa hivyo hilo ni gumu kushughulika nalo katika ngazi nyingi. Linatukumbusha jinsi Mungu alivyoufanya moyo wa Farao kuwa mgumu katika kitabu cha Kutoka.

Na nyuma katika kitabu cha Kutoka, kuna njia tatu tofauti za kuelezea wazo la kuufanya moyo wa Farao kuwa mgumu. Wakati mwingine ni Farao akiufanya moyo wake kuwa mgumu, wakati mwingine ni Mungu, na kuna mitazamo tofauti hapo. Maneno hayo matatu yanatokea mara 20 katika sura za mapigo katika Kutoka.

Na kwa sehemu kubwa, ni Farao akiufanya moyo wake kuwa mgumu. Hadi mwisho ndipo tunapomwona Mungu akiufanya moyo wake kuwa mgumu. Inaonekana kana kwamba ugumu wa moyo wa Farao unahusiana na aina yake, Mungu akimwacha afanye mambo yake mwenyewe.

Mwelekeo na hamu ya Farao ilikuwa ni kupinga Israeli na Mungu wake. Na mwishowe, Mungu alisema, inatosha, nitamshughulikia Farao na kufanya hivyo kwa ukali sana. Na kwa hivyo hapa, ni wazi mapema katika kitabu, tumewaona Wakanaani wakiogopa sana na kupinga Israeli na Yeriko na Ai na kisha baadaye.

Kwa hivyo, inaonekana kwamba vita vilikuwa vikiendelea. Mungu alikuwa akiwaruhusu wafuate njia yao katika njia waliyotaka kufuata. Lakini kama tulivyosema mara kadhaa kufikia sasa, bado kulikuwa na wazo, chaguo lao la kumgeukia Mungu. Rahabu ndiye mfano.

Wagibeoni ni mfano mwingine. Na kwa hivyo tena, hata hapa, haionekani kuwa sharti kamili kwamba Mungu alikuwa akikusudia kuwaangamiza kabisa kwa sababu ni wazi aliruhusu baadhi ya mambo yasiyowezekana.

Vita vya mwisho vinaonekana kutokea katika mstari wa 21 hadi mwisho wa sura ambapo wanakabiliana na kundi linaloitwa Waanaki au Waanaki . Nao wanatoka katika nchi ya vilima na Yoshua aliwaangamiza. Mwishoni mwa mstari wa 21, hakukuwa na hata mmoja aliyebaki, mstari wa 22.

Na hivyo, Yoshua alichukua nchi yote, mstari wa 23, na akawapa Israeli kama urithi. Na kisha inasema, kauli ya mwisho ya mstari wa 11 inasema, nchi ilikuwa na raha kutokana na vita. Ni raha ya kwanza kutajwa katika kitabu tangu sura ya kwanza, wakati Yoshua anapozungumza na makabila ya Trans-Jordan akizungumzia kuhusu Bwana kuwapa raha huko.

Lakini ni mada tunayoipata hapa katika kitabu. Na sehemu ya njia hii yote ya Pentateuki katika kitabu cha Yoshua ni kwamba watapata pumziko. Sasa, tutasema jambo moja zaidi kuhusu hilo.

Tutasema mambo mawili. Kuna sehemu mbili katika kitabu cha Yoshua ambapo inasema nchi yenyewe ilikuwa na utulivu. Moja iko hapa.

Inayofuata iko katika sura ya 14, mstari wa 15, ambayo sasa ni sehemu ya kitabu ambapo inazungumzia kuhusu mgawanyo wa nchi. Lakini katika mstari wa 15, mwishoni mwa sura, hiyo ndiyo sentensi ya mwisho pia ya sura hiyo, na nchi ilikuwa imepumzika kutokana na vita. Tuna sehemu kadhaa ambapo katika Kumbukumbu la Torati, Samweli, na Wafalme, pia kuna wazo hili la kupumzika katika nchi.

Imerudiwa mara sita katika kitabu cha Waamuzi, ambapo tunaambiwa kwamba nchi ilikuwa na mapumziko kwa miaka X, miaka 40 au miaka 80. Kwa hivyo hiyo ni sehemu muhimu ya mabadiliko haya yote. Mengine yalikuwa yameahidiwa katika Kumbukumbu la Torati sura ya 12 na sura ya 25.

Jambo moja la mwisho kutaja ni kwamba kitabu cha Waebrania kinataja pumziko la Sabato pia katika sura ya 3 na 4 ya Waebrania. Kinalinganisha mengine katika Agano la Kale ambayo kitabu cha Waebrania kinadai kwamba Yoshua hakuwapa watu wake pumziko, Waebrania sura ya 8, mstari wa 4, tofauti na pumziko la Sabato ambalo limeanzishwa na Kristo, kuja kwake. Kwa hivyo, kuna tofauti kidogo hapo.

Lakini ningesema mtazamo katika kitabu cha Yoshua ni kwamba pumziko hili ni jambo zuri. Sio pumziko la kudumu. Sio pumziko la kiroho, lakini ni pumziko la muda kutokana na vita vilivyowekwa.

Kwa hivyo, hali hubadilika sana baada ya hili. Na karibu sehemu iliyobaki ya kitabu ni ya kimya zaidi na yenye amani. Na kauli hii inaweka msingi wa sehemu zinazofuata za kitabu.

Kwa hivyo, mambo yote yaliyolegea yanaonekana kufungwa sasa. Na Yoshua anaibuka kama kiongozi hodari. Na hapo ndipo kazi mpya ya kugawa ardhi.

Kwa hivyo, tutaingia moja kwa moja katika sura ya mwisho ya sehemu ya kwanza ya kitabu, ambayo ni sura ya 12. Na sura ya 12 haitupi hadithi yoyote mpya. Vita vimeisha na tuko tayari kuingia katika ugawaji wa ardhi.

Lakini inavutia kwa sababu sura ya 12 inaunda muhtasari, kiambatisho cha sehemu nzima ya kwanza ya kitabu. Kuna muhtasari wa masimulizi katika sura ya 11, mistari ya 16 hadi 23, kama muhtasari hapo. Lakini sura hii inarudia kutoka pembe tofauti, yaani kutoa orodha ya wafalme na maeneo yaliyotekwa.

Kwa hivyo, sura ya 12, mistari wa 1, imerudiwa tena, hapa kuna wafalme wa nchi ambazo Bwana, watu wa Israeli, waliwashinda, walichukua nchi hizo. Inataja majina ya baadhi ya wafalme. Mashariki mwa Yordani, inataja, mistari wa 6, Musa, mtumishi wa Bwana na watu wa Israeli waliwashinda watu hawa.

Kwa hivyo, mistari sita ya kwanza inaangalia nyuma kile ambacho Mungu alikuwa amefanya chini ya Musa. Na kisha sura ya 12, mistari wa 7, inataja wafalme na watu ambao Yoshua na watu wa Israeli waliwashinda. Nao walichukua nchi yao na kugundua kile inachosema katika mistari wa 7. Inasema, katikati ya mistari, Yoshua alitoa nchi yao kwa makabila ya Israeli kama milki yao kulingana na mgao wao wote.

Tumeona hilo mapema katika sura ya 11 pia. Kwa hivyo hii inaunda aina ya hakikisho la kile tutakachokiona katika sehemu inayofuata ya kitabu, sura ya 13 hadi 21, pamoja na mgawanyo wa nchi, kwamba Yoshua, pamoja na kuhani Eleazari, wanasimama katika nafasi ya mamlaka kwa niaba ya Mungu na kuwapa Israeli nchi sasa. Anawapa umiliki wa nchi, si kwa kudumu, si milele.

Nchi ni ya Mungu siku zote, lakini sasa anaitoa. Na tunaona hapa mara ya kwanza ambapo tunamwona Yoshua mwenyewe akiwa katika nafasi ya kuwapa makabila nchi hiyo. Kisha tunaona hapa, kuanzia mistari wa 7 na unaofuata, tuna orodha ya wafalme, lakini kuna sehemu mbili tofauti hapa.

Sehemu ya kwanza, mistari wa 7 na 8, inatupa picha ya maeneo, na sehemu za nchi zilizotolewa. Na kisha kuanzia mistari wa 9 na unaofuata, tuna orodha ya wafalme. Unapowahesabu, ni wafalme 31.

Hilo limetajwa katika mistari wa 24, lakini linaenda kwa uangalifu, mmoja baada ya mwingine. Kwa hivyo mistari wa 8, mfalme wa Yeriko, mmoja. Mfalme wa Ai, ulio karibu na Betheli, mmoja.

Mfalme wa Yerusalemu, mmoja. Mfalme wa Hebroni, mmoja, n.k. Kwa hivyo hapa inahisi kama mwandishi wa kitabu cha Yoshua anaweza kuwa na orodha ambayo

ilihifadhiwa na kupitishwa na aliweza kuijumuisha hapa, lakini ni orodha iliyojengwa kwa uangalifu sana.

Leo ingekuwa katika lahajedwali na ingekuwa katika safu wima hapa na kadhalika. Na kwa namna fulani, inatoa uthibitisho. Inatoa hisia ya ukweli kwamba, ndio, tunajua kwamba inatokea na tunaweza kuwatambua wafalme, tunaweza kutambua miji, tunaweza kutambua maeneo kwa haya yote.

Kwa hivyo, simulizi katika sura ya 9 hadi 11 inatoa, na kwa kweli, 6 hadi 11, inatupa hadithi ya mambo, lakini hii ndiyo data, data ghafi ya ukweli na nambari tu. Ni njia inayofaa. Ni sura ngumu kusoma.

Haivutii sana kusoma kutoka kwa mtazamo wetu, lakini hatujui miji mingi kati ya hii ilikuwa wapi. Lakini kutoka kwa mtazamo wa mwandishi wa kitabu na hadhira anayoiandikia, ni moja inayowasaidia kuona kwamba nchi hii ni yao na hizi zilitolewa na Mungu kupitia Yoshua, na hawa hapa wafalme walioshindwa. Hii ni sehemu ya eneo lao na hiyo ndiyo msingi wa mwongozo wa sura halisi za kina kuhusu usambazaji wa ardhi katika sura ya 13 hadi 21.

Huyu ni Dkt. David Howard katika mafundisho yake kuhusu vitabu vya Yoshua kupitia Ruthu. Hii ni kipindi cha 16, Yoshua 11 hadi 12, Kampeni ya Kaskazini na Muhtasari.